

faa maatte de, naar de faae, hen til Ministerens Skrivelse, sig: Vel erkjende vi, at det er rigtigt, hvad der staar i den Adresse, og vel have vi selv været med til at tilskynde, til at oplyse, forklare og forme, hvad her staar, men at bekræfte det ved at skrive vore Navne under med, det tør vi ikke. En saadan Stilling kan jeg ikke tænke mig, at nogen Præst vil udsætte sig for at komme i, og jeg kan derfor ikke skjønne rettere, end at den logiske Følge af Ministerens Skrivelse vil være den, at Præsterne ikke blot ikke maa andrage, men tillige iøvrigt ikke frit maa deltage i Drøftelsen af de folkekirkelige Spørgsmaal heri Landet; thi den Slags Sandhedsvidner tror jeg, at den høitærede Minister ikke vil have stor Fornøjelse af i Folkekirken, som vel indenfor de fire Vægge tør sig: Det og det ere vi enige i, men være Navnet bekendt overfor Befolkningen, overfor Rigsdagen tør vi ikke; saavidt tør vi ikke gaa. Jeg tror, at det vilde give yderligere Stof til Omtale og Kritik, og det ofte meget berettiget Omtale af vore kirkelige Forhold, vor folkekirkelige Ordnings Brøst, dersom Forholdet skulde være saaledes. Men i det Hele taget forekommer det mig, at den høitærede Minister, der taler saameget om den folkekirkelige Ordning, om den nu bestaaende folkekirkelige Ordning, tror at kunne ved Former, særlig ved at holde paa ydre, bestemte Former, udrette noget i og for sig Reelt for Kristendommen. Jeg tror, at han ligesom Alle, der dele denne Betragtning, at Kristendommen har havt Gavn af at være Politistatens Hjener i de sidste 1500 Aar, tager storlig feil. Jeg forstaaer særdeles godt, at de ærede Forespørgere ikke ønske at slaa ind paa den Vej, den høitærede Minister er slaaet ind paa ved disse Forsøg paa en Indgaaen paa Realiteten i Adressen. Jeg deler ganske den Opfattelse, som de ærede Forespørgere bestemt have hævdet, at dette er Et og det, der ligger for, et Andet. Det, der ligger for, er et alment Spørgsmaal. Jeg kan tænke mig, at der kan komme Adresser fra disse og andre Medborgere, som kunde gaa i Retning af det Betydningsløse, det Brange, det Forkerte, og desuagtet ville vi næsten enstemmig heri Salen — det ærede Medlem for Lyngby (Nosen) vil jo ikke være med — sig: De skulle dog ubetinget have Ret til at komme ogsaa med deres brange og forkerle og betydningsløse Anstuelser, det er jo netop derfor, vi have Frihed, for at Alle skulle have Lov til at yttre sig. Alle skulle Medborgerne have Lov til at lægge paa Bordet, naar det ikke er kriminelt eller injurerende, og selv om det var det, kunde det trakteres paa anden Maade, og selv om Anstuelserne om det Religiøse og Borgerlige vare aldrig saa meget at kritisere, vedrører det ikke i fjerneste Maade den Enkeltes eller Foreningens Ret til at yttre sig. Kun ad den Vej faar man Kraften til at røre sig frit, og kun ad den Vej kommer

man gjennem Debatterne her og der til netop at rette paa det, man tror er forkert. Iøvrigt skal jeg sig, at jeg hører ikke til dem, der dele Ministerens Opfattelse af Indholdet af denne Adresse.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Scavenius): Jeg har et Par Bemærkninger at gjøre, og de skulle ikke blive meget lange. En Ytring, som jeg fremkom med ifjor, idet jeg sagde, at jeg haabede, at de Sager, der ved Kongens Bestemmelse vare overladte til min Bestyrelse, ikke skulde tage mindste Staaelse under min Bestyrelse, synes at være bleven misforstaaet saaledes, som om jeg skulde have sagt, at jeg vilde holde paa det Bestaaende, uden at gaa ind paa nogen som helst Forandring. Noget Saadant har jeg aldrig sagt; der kan ligesaa godt ske Skade ved ubetinget at holde paa det Bestaaende som ved at give efter for en altfor stor Reformlyst. Det kan jeg Gudsfelose ligesaa vel som det ærede Medlem for Thisted Amts 4de Valgkreds (Chr. Ravn). Heller ikke lever jeg i den Illusion, som det ærede Medlem for Vejle Amts 2den Valgkreds (Berg) nu mente at kunne bestynde mig for, at jeg skulde tro, at Folkekirkens Opretholdelse affurat i sin nuværende Ordning skulde være nødvendig for Kristendommen. Nei, i saa Henseende er jeg ogsaa enig baade med det ærede Medlem og med det ærede Medlem for Ribe Amt (Bust), at Kristendommen staar nok uden min eller de Herrer's Hjælp; men et helt andet Spørgsmaal er det, om det for vort Samfund og for vort Folk vil være helbigt at indføre saadanne Omordninger paa det folkekirkelige Sæbet, at Folkekirken maa siges at blive opløst i smaa uafhængige Menigheder, hver under sin lille prestelige Pave. Det er Spørgsmaalet, og jeg har den Mening, at ligesom det sikkert vilde være en Opløsning af Folkekirken, vil det kunne virke opløsende paa Samfundet og i høieste Grad til Uheld og Ulykke for det danske Folk. Derfor holder jeg i det Væsentlige paa Folkekirkens Ordning, men paa ingen Maade ubetinget i alle de Former, hvori den nu bestaar. Naar man ikke har kunnet forstaa, at den Del af mit Svar paa den ærede Forespørgers Foredrag, hvori jeg søgte at gjøre gjældende, at Embedsmænd ikke bør andrage hos Rigsdagen om deres Embedsforholds Ordning eller Omordning, indeholdt Grund for Ministeren til at tildele den her omhandlede Retteskæftelse, kan jeg fra mit Standpunkt ikke se rettere, end at de Begjæring, dette Andragende stiller til Rigsdagen, særlig Punkterne 1, 3 og 4, angaa Præsterens Embedsforholds Ordning og Omordning. Det ærede Medlem for Ribe Amts 3die Valgkreds (Bust) har opfattet mig feil, naar han har troet, at jeg sagde, at den Maade, hvorpaa Andragendet var fremkommet, var en Grund for mig til ikke nu at bevare Forespørgjelen nærmere. Det har jeg ikke sagt. (Udbrud af Bust). Nei, paa